УДК 002.2(477)"2016"(083.41)

Світлана Буряк,
завідувач відділу статистичного моніторингу
та аналізу друку Книжкової палати України

Поточна статистика випуску книг і брошур в Україні у 2016 році (станом на 1 грудня)

Проаналізовано стан українського книговидання станом на 1 грудня 2016 року за асортиментом видавничої продукції, її мовною та територіальною ознаками. Наведено статистичні дані щодо випуску книг і брошур вітчизняними видавництвами різних форм власності, у тому числі сфери управління Держкомтелерадіо.

Ключові слова: *асортимент видавничої продукції, кількісні показники, аналіз випуску видань, видавництва, видавничі організації, книговидання.*

Станом на 1 грудня 2016 року в Книжкову палату України надійшло й зареєстровано 16 497 назв книг і брошур тиражем 36 528,2 тис. пр., що порівняно з аналогічними даними 2015 року становить: за назвами — 104,0%, за тиражами — 132,8% (табл. 1). Книг і брошур, надрукованих саме у 2016 році, надійшло 11 629 друк. од. тиражем 29 654,7 тис. пр., що становить 70,5% загальної кількості назв і 81,2% загального тиражу. Видань інших років (за 1993—2015 роки) отримано 4868 друк. од. (29,5%) тиражем 6873,5 тис. пр. (18,8%). Авторефератів дисертацій надійшло 5520 друк. од. тиражем 552,0 тис. пр. Їхній випуск за кількістю назв зменшився на 1000 друк. од., або на 15,3%, тиражі — на 100,1 тис. пр., або на 15,4%. Основні статистичні показники випуску книг і брошур наведено в таблицях, що містять докладну інформацію про весь асортимент друкованої продукції.

Аналіз випуску книг і брошур (табл. 2) свідчить, що у 2016 році, станом на 1 грудня, порівняно з аналогічним періодом минулого року спостерігається збільшення випуску як за назвами, так і за тиражами майже за всіма видами, крім видань в обкладинці: відбулося незначне зменшення їхньої кількості — на 59 друк. од., або на 0,6%, тиражі знизилися на 1498,0 тис. пр., або на 10%. Кількість книг, порівняно з аналогічним періодом минулого року, зросла на 85 друк. од., або на 0,6%, тиражі — на 17 536,2 тис. пр., або на 117,0%; брошур випущено більше на 544 друк. од., або на 27,6%, а тиражі зросли на 265,3 тис. пр. (7,1%); видань у палітурці більше на 688 друк. од., або на 12,9%, тиражі збільшилися на 10 528,3 тис. пр., або на 84,2%; кількість нових видань збільшилася на 396 друк. од. (2,6%), тиражі — на 7509,6 тис. пр. (29,4%); випуск перевидань збільшився на 233 друк. од. (35,9%), а тиражі — на 1520,7 тис. пр. (77,9%); серійних видань більше на 528 друк. од. (21,5%), тиражі збільшилися на 1648,2 тис. пр. (21,9%); перекладних видань більше на 567 друк. од., або на 40,6%, а тиражі зросли на 2308,6 тис. пр. (52,1%).

Облік видань за змістом розкриває тематичну спрямованість книговидання, виявляє її співвідношення й дає можливість прослідкувати за змінами, що відбуваються у видавничому асортименті. Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами свідчить: найбільше друкується в Україні політичної та соціально-економічної літератури: 3694 друк. од. загальним тиражем 2979,5 тис. пр., тобто 22,4% загальної кількості назв і 8,2% загального тиражу. Порівняно з аналогічними даними 2015 року кількість назв зменшилася на 521 друк. од., або на 12,4%, а тиражі — на 434,9 тис. пр., або на 12,7%. Другу позицію у видавничому репертуарі посідає література з освіти та культури: 3691 друк. од. тиражем 19 252,8 тис. пр. (22,4% і 52,7%), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 687 друк. од. (22,9%), тиражі — на 8686,8 тис. пр. (82,2%); третю — художня література: 2984 друк. од. тиражем 6536,4 тис. пр. (18,1% і 17,9%), кількість назв зросла на 515 друк. од., або на 20,9%, тиражі — на 1927,4 тис. пр., або на 41,8%. Технічної літератури випущено 2115 друк. од. тиражем 2463,7 тис. пр. (12,8% і 6,7%), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 326 друк. од. (18,2%), а тиражі зменшилися на 1,5 тис. пр. (0,1%) (табл. 3).

Загальні дані про випуск неперіодичних видань

Види видань	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до грудня 2015 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до грудня 2015 року
Книги і брошури	19 958	36 409,8	15 868	27 497,9	16 497	104,0	36 528,2	132,8
українською мовою	14 117	23 740,0	10 984	16 522,3	11 415	103,9	24 190,8	146,4
російською мовою	4 002	11 064,1	3 387	9 798,2	3 215	94,9	10 277,0	104,9
Автореферати дисертацій	7 349	735,0	6 520	652,1	5 520	84,7	552,0	84,6

© Буряк С., 2016

Таблиця 2

Загальна характеристика випуску книг і брошур

Види видань	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відно-шення до грудня 2015 року	Тираж, тис. пр.	% відно-шення до грудня 2015 року
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**15 868**	**27 497,9**	**16 497**	**104,0**	**36 528,2**	**132,8**
Книги	17 509	30 518,4	13 896	14 990,8	13 981	100,6	32 527,0	217,0
% відношення до кількості, тиражу	87,7	83,8	87,6	54,5	84,7		89,0	
Брошури	2 449	5 891,4	1 972	3 735,9	2 516	127,6	4 001,2	107,1
% відношення до кількості, тиражу	12,3	16,2	12,4	13,6	15,3		11,0	
У палітурці	6 603	16 201,7	5 323	12 507,1	6 011	112,9	23 035,4	184,2
% відношення до кількості, тиражу	33,1	44,5	33,5	45,5	36,4		63,1	
В обкладинці	13 355	20 208,1	10 545	14 990,8	10 486	99,4	13 492,8	90,0
% відношення до кількості, тиражу	66,9	55,5	66,5	54,5	63,6		36,9	
Нові видання	19 173	33 878,1	15 219	25 544,6	15 615	102,6	33 054,2	129,4
% відношення до кількості, тиражу	96,1	93,0	95,9	92,9	94,7		90,5	
Перевидання	785	2 531,7	649	1 953,3	882	135,9	3 474,0	177,9
% відношення до кількості, тиражу	3,9	7,0	4,1	7,1	5,3		9,5	
Серійні видання	2 895	9 182,0	2 460	7 542,8	2 988	121,5	9 191,0	121,9
% відношення до кількості, тиражу	14,5	25,2	15,5	27,4	18,1		55,7	
Перекладні видання	1 652	5 098,4	1 395	4 430,9	1 962	140,6	6 739,5	152,1
% відношення до кількості, тиражу	8,3	14,0	8,8	16,1	11,9		40,9	

Таблиця 3

Випуск книг і брошур за укрупненими тематичними розділами

Тематичні розділи	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відно-шення до грудня 2015 року	Тираж, тис. пр.	% відно-шення до грудня 2015 року
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**15 868**	**27 497,9**	**16 497**	**104,0**	**36 528,2**	**132,8**
Політична і соціально-економічна література	5 333	5 485,8	4 215	3 414,4	3 694	87,6	2 979,5	87,3
Природничо-наукова література	1 271	529,0	995	398,1	859	86,3	570,1	143,2
Технічна література	2 233	2 742,3	1 789	2 465,2	2 115	118,2	2 463,7	99,9
Сільськогосподарська література	398	332,7	278	291,6	349	125,5	355,6	121,9
Медицина. Охорона здоров'я	762	1 172,2	610	1 000,7	508	83,3	692,4	69,2
Фізична культура і спорт	126	106,5	86	88,9	101	117,4	47,7	53,7
Література з освіти та культури	3 758	15 213,7	3 004	10 566,0	3 691	122,9	19 252,8	182,2
Друк у цілому. Книго-знавство. Преса. Поліграфія	224	77,7	159	46,4	159	100,0	79,3	170,9
Мистецтво. Мистецтвознавство	298	395,9	222	349,2	205	92,3	407,2	116,6
Література із філологічних наук	937	478,8	718	355,2	554	77,2	299,3	84,3
Художня література. Фольклор	3 092	5 595,1	2 469	4 609,0	2 984	120,9	6 536,4	141,8
Література для дітей	1 506	4 208,6	1 305	3 808,9	1 260	96,6	2 764,4	72,6
Література універсального змісту	20	71,5	18	104,3	18	100,0	79,8	76,5

Аналіз книжкового потоку за цільовим призначенням дає змогу виявити, з якою метою видана книжка й на які верстви населення вона розрахована (табл. 4). Серед книг і брошур, випущених у 2016 році, станом на 1 грудня, лідирують видання навчальної та методичної літератури як за назвами, так і за тиражами (5363 друк. од. тиражем 19 640,5 тис. пр.), що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 32,5% і 53,8% загального тиражу, порівняно з аналогічними даними минулого року кількість назв зменшилася на 75 друк. од. (1,4%), тиражі — на 8289,1 тис. пр. (73,%), у тому числі видань для загальноосвітньої школи випущено 2036 друк. од. тиражем 18 109,9 тис. пр., що становить 38% загальної кількості і 92,2% загального тиражу навчальних та методичних видань. Цього асортименту видавничої продукції для вищих навчальних закладів надруковано 2132 друк. од. тиражем 591,7 тис. пр. (39,8% і 3%). Понад половину (52,9%) підручників та навчальних посібників випущено видавництвами ВНЗ, іншими видавничими суб'єктами — 47,1% видань. Наукових видань вийшло 3280 друк. од. тиражем 940,2 тис. пр. (19,9% і 2,6%), порівняно з аналогічним торішнім періодом кількість назв зменшилася на 156 друк. од. (4,5%), а тиражі — на 86,7 тис. пр. (8,4%); літературно-художніх видань надійшло 2984 друк. од. загальним тиражем 6536,4 тис. пр., що становить у відсотковому відношенні до загальної кількості назв 18,1% і 17,9% загального тиражу, порівняно з 2015 роком кількість назв збільшилася на 515 друк. од. (20,9%), тиражі — на 1927,4 тис. пр. (41,8%). Видань для дітей та юнацтва випущено 1260 друк. од. тиражем 2764,4 тис. пр. (7,6% і 7,6%), порівняно з 2015 роком кількість назв зменшилася на 45 друк. од. (3,4%), а тиражі — на 1044,5 тис. пр. (27,4%). Офіційних видань випущено 1029 друк. од. тиражем 207,4 тис. пр. (6,2% і 0,6%), порівняно з аналогічними даними минулого року кількість назв збільшилася на 405 друк. од. (64,9%), тиражі, навпаки, скоротилися на 38,5 тис. пр. (15,7%). Науково-популярних видань для дорослих надруковано 968 друк. од. тиражем 2038,1 тис. пр. (5,9% і 5,6%), порівняно з 2015 роком їхня кількість знизилася на 52 друк. од. (5,1%), тиражі — на 52,7 тис. пр. (2,5%).

Таблиця 4

Випуск книг і брошур за цільовим призначенням

Розділи цільового призначення	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)			
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	% відношення до грудня 2015 року	Тираж, тис. пр.	% відношення до грудня 2015 року
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**15 868**	**27 497,9**	**16 497**	**104,0**	**36 528,2**	**132,8**
Наукові видання	4 381	1 284,8	3 436	1 026,9	3 280	95,5	940,2	91,6
Науково-популярні видання для дорослих	1 363	2 491,9	1 020	2 090,8	968	94,9	2 038,1	97,5
Нормативні та виробничо-практичні видання	556	615,6	398	498,7	591	148,5	546,2	109,5
Офіційні видання	771	287,9	624	245,9	1 029	164,9	207,4	84,3
Громадсько-політичні видання	76	1 307,8	26	13,5	38	146,2	43,6	323,0
Навчальні та методичні видання	6 818	16 223,0	5 438	11 351,4	5 363	98,6	19 640,5	173,0
Літературно-художні видання для дорослих	3 092	5 595,1	2 469	4 609,0	2 984	120,9	6 536,4	141,8
Видання для дітей та юнацтва	1 506	4 208,6	1 305	3 808,9	1 260	96,6	2 764,4	72,6
Довідкові видання	436	665,1	361	602,6	294	81,4	546,3	90,7
Інформаційні видання	18	8,0	15	4,4	9	60	66,6	1 513,6
Видання для видавців та книгорозповсюджувачів	2	2,0	—	—	3	—	0,3	—
Бібліографічні видання	139	34,6	112	28,7	84	75,0	17,4	60,6
Видання для організації дозвілля	370	2 620,3	354	2 465,7	303	85,6	2 443,6	99,1
Рекламні видання. Проспекти	4	4,0	3	3,0	—	—	—	—
Література релігійного змісту	426	1 061,1	307	748,4	291	94,8	737,2	98,5

Із року в рік посилюється тенденція до збільшення випуску художньої літератури (табл. 5). Друк цих видань здійснюється тринадцятьма мовами народів світу, у тому числі 947 друк. од. тиражем 3378,6 тис. пр. видано мовами національних меншин. Порівняно з аналогічним періодом минулого року випуск художньої літератури за кількістю назв зріс на 515 друк. од., або 20,9%, тиражі — на 1927,4 тис. пр., або 41,8%. Українською мовою випущено 1782 друк. од., або 59,7% загальної кількості назв художньої літератури, тиражем 3065,6 тис. пр. — це 46,9% загального тиражу, порівняно з одинадцятьма місяцями 2015 року кількість назв збільшилася на 421 друк. од. (30,9%), тиражі — на 1322,5 тис. пр. (75,9%); російською мовою — 937 друк. од. (31,4%) тиражем 3376,2 тис. пр. (51,7%), порівняно з відповідним торішнім періодом кількість видань зросла на 48 друк. од. (5,4%), тиражі — на 638,4 тис. пр. (23,3%). Творів українських авторів випущено 2263 друк. од. тиражем 2431,8 тис. пр., у тому числі українських класиків — 42 друк. од. тиражем 63,8 тис. пр.; зарубіжних письменників — 721 друк. од. тиражем 4104,6 тис. пр.

Серед українських та зарубіжних літературно-художніх видань (для дорослих) верхні позиції і за кількістю назв, і за тиражами посідають детективи, фентезі та любовні романи. Імена авторів цих творів повторюються із року в рік із незначними варіаціями. В українській літературі — Люко Дашвар — 12 друк. од. тиражем 88,3 тис. пр., Дара Корній — 12 друк. од. тиражем 50,5 тис. пр., Ірен Роздобудько — 12 друк. од. тиражем 48,0 тис. пр., Сергій Жадан — 8 друк. од. тиражем 24,0 тис. пр. Серед класиків української літератури найбільше видаються твори Тараса Шевченка (5 друк. од. тиражем 26,1 тис. пр.), Івана Франка (3 друк. од. тиражем 1,5 тис. пр.). Із зарубіжних авторів лідерство утримує один із найвідоміших американських письменників, що працює в різноманітних жанрах, як-от жахи, трилер, фантастика, фентезі, містика, — Стівен Кінг: кількість видань його творів становить 30 друк. од., тираж 189,5 тис. пр., Ріггз Ренсом — 20 друк. од.

тиражем 350 тис. пр., Ден Браун — 13 друк. од. тиражем 56,0 тис. пр., Конан Дойл — 13 друк. од. тиражем 118,0 тис. пр.

Серед видавництв, які випускають художню літературу, пальма першості належить харківським: "Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля" (566 друк. од. тиражем 4865,0 тис. пр.), "Фоліо" (113 друк. од. тиражем 196,7 тис. пр.); львівському — "Видавництво Старого Лева" (73 друк. од. тиражем 194,5 тис. пр.).

У ході аналізу випуску дитячої літератури з'ясовано, що кількість назв книг у 2016 році (станом на 1 грудня) порівняно з відповідним періодом минулого року зменшилася на 45 друк. од., тиражі — на 1044,5 тис. пр. (табл. 6). Середній тираж дитячої літератури становить 2,2 тис. пр. (у 2015 — 2,9 тис. пр.), українською мовою випущено 73% загальної кількості назв і 71% загального тиражу цього асортименту. Порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв зросла на 4,2%, тиражі, навпаки, зменшилися на 15,7%. Російською випущено 23,5% загальної кількості назв і 26,8% загального тиражу, порівняно з минулим роком кількість назв зменшилася на 24,5%, а тиражі — на 47,5%.

Серед видавництв, які випускають цей асортимент літератури, найбільше її надрукували: ТОВ "Видавництво "Віват" — 144 друк. од. тиражем 530,1 тис. пр., ПП "Кристал бук" — 144 друк. од. тиражем 299,0 тис. пр., ТОВ "Видавництво Старого Лева" — 134 друк. од. тиражем 378,0 тис. пр., ТОВ "Видавництво "Ранок" — 62 друк. од. тиражем 92,6 тис. пр., ТОВ "Видавництво "ПЕГАС" — 55 друк. од. тиражем 199,8 тис. пр., ПП "Рідна мова" — 50 друк. од. тиражем 85,2 тис. пр., хоча варто зазначити, що дитячий асортимент не головний у їхній книжковій продукції.

Таблиця 5

Випуск художньої літератури мовами народів світу

Мова видання	2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	**2 469**	**4 609,0**	**2 984**	**6 536,4**
Англійська	14	22,1	16	2,8
Арабська	2	0,5	—	—
Болгарська	1	0,5	—	—
Гагаузька	—	—	1	0,1
Ідиш	—	—	2	0,1
Мовами народів Індії	—	—	1	0,2
Італійська	2	0,1	—	—
Казахська	2	2,0	—	—
Німецька	1	0,1	1	0,1
Польська	1	0,1	1	0,5
Романська	—	—	1	1,0
Російська	889	2 737,8	937	3 376,2
Румунська	—	—	3	0,9
Русинська	1	1,0	1	0,5
Угорська	1	0,3	1	0,2
Українська	1 361	1 743,1	1 782	3 065,6
Французька	1	0,1	1	0,1
Кількома мовами народів світу, у т. ч.: видання українською та іншими мовами	193	101,3	236	88,1

Таблиця 6

Випуск дитячої літератури мовами народів світу

Мова видання	2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	1 305	3 808,9	1 260	2 764,4
Англійська	2	3,0	3	1,0
Молдавська	4	32,0	—	—
Німецька	—	—	1	0,3
Польська			1	0,1
Російська	392	1 413,1	296	742,0
Румунська	2	6,0	11	29,5
Словацька	1	0,1	—	—
Українська	883	2 328,2	920	1 962,8
Французька	2	0,8	—	—
Чеська	1	1,0	—	—
Кількома мовами народів світу, у т. ч.: видання українською та іншими мовами	18	24,7	28	28,7

Облік видань за видавництвами і видавничими організаціями (табл. 7) відображає структуру видавничої системи країни, співвідношення основних видавничих груп, показники діяльності кожного підприємства, зокрема за кількістю назв і накладами. Видавництвами і видавничими організаціями з державною формою власності випущено 4432 друк. од.

загальним тиражем 1349,9 тис. пр., що у відсотковому відношенні до загальної кількості назв становить 26,9% і 3,7% загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом 2015 року кількість назв зменшилася на 58 друк. од., або на 1,3%, а тиражі — на 124,8 тис. пр., або на 8,5%, у тому числі видавництвами у сфері управління Держкомтелерадіо випущено 206 друк. од. тиражем 173,6 тис. пр., тобто 1,2% загальної кількості назв і 0,8% загального тиражу, в порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість назв зросла на 16 друк. од., або на 8,4%, тиражі зменшилися на 36,6 тис. пр., або на 17,4%. Видавництва і видавничі організації з іншими формами власності випустили 12 065 друк. од. (73,1%) тиражем 35 178,3 тис. пр. (96,3%), порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв зросла на 687 друк. од. (6%), тиражі — на 9155,1 тис. пр. (35,2%).

Важливе значення має статистичний облік друкованої продукції за мовами видання (табл. 8). За допомогою цього аналізу встановлюються дані про те, скільки і якими мовами видається література. Зокрема, у 2016 році, станом на 1 грудня, українською мовою видано 11 415 друк. од. тиражем 24 190,8 тис. пр., що становить 69,2% загальної кількості назв і 66,2% загального тиражу. Порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 431 друк. од., або на 3,9%, тиражі — на 7668,5 тис. пр., або на 46,4%. Мовами національних меншин випущено 3387 друк. од. загальним тиражем 10 551,7 тис. пр., тобто 20,5% загальної кількості назв і 28,9% загального тиражу. Порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв скоротилася на 94 друк. од., або на 2,7%, а тиражі зросли на 580,1 тис. пр., або на 5,8%. У тому числі російською мовою випущено 3215 друк. од. тиражем 10 277,0 тис. пр., що становить 94,9% загальної кількості назв і 97,4% загального тиражу видань, випущених мовами національних меншин. Порівняно з минулим роком кількість російськомовних видань зменшилася на 172 друк. од. (5,1%), тиражі зросли на 478,8 тис. пр. (4,9%). Серед видань мовами народів світу традиційно домінують випущені англійською — 417 друк. од. тиражем 936,7 тис. пр., у порівнянні з минулим роком кількість назв збільшилася на 113 друк. од. (37,2%), а тиражі — на 621,9 тис. пр. (197,6%); німецькою — 48 друк. од. тиражем 213,7 тис. пр., порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 6 друк. од. (14,3%), тиражі — на 117,5 тис. пр. (122,1%); румунською — 39 друк. од. тиражем 38,0 тис. пр., порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 25 друк. од. (178,6%), тиражі — на 18,4 тис. пр. (93,9%); угорською — 28 друк. од. тиражем 7,3 тис. пр., у порівнянні з аналогічним періодом минулого року кількість назв зросла на 23 друк. од. (460%), тиражі — на 6,5 тис. пр. (812,5%).

Таблиця 7

Випуск книг і брошур видавництвами та видавничими організаціями

Видавництва та видавничі організації	2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**16 497**	**36 528,2**
1. Видавництва з державною формою власності, у т. ч.:	540	613,8	466	277,5
Сфера управління Держкомтелерадіо	190	210,2	206	173,6
Сфера управління інших установ	350	403,6	260	103,9
2. Видавництва з іншими формами власності, у т. ч.:	3 083	9 340,6	3 102	12 458,3
ДАК "Українське видавничо-поліграфічне об'єднання"	4	5,5	8	4,8
Інші видавництва	3 079	9 335,1	3 094	12 453,5
3. Видавничі організації з державною формою власності	5 243	2 825,9	3 966	1 072,4
4. Видавничі організації з іншими формами власності	11 092	23 629,5	8 963	22 720,0

Таблиця 8

Випуск книг і брошур мовами народів світу

Мова видання	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**15 868**	**27 497,9**	**16 497**	**36 528,2**
Азербайджанська	—	—	—	—	1	0,1
Англійська	405	571,6	304	314,8	417	936,7
Арабська	2	1,0	2	0,5	1	0,1
Болгарська	4	2,1	3	2,0	2	0,7
Вірменська	—	—	—	—	1	0,6
Гагаузька	1	1,0	1	1,0	2	0,2
Грецька	—	—	—	—	2	0,5
Іврит	1	1,0	1	1,0	—	—
Ідиш	—	—	—	—	2	0,1
Мовами народів Індії	—	—	—	—	1	0,2
Іспанська	15	4,0	10	2,6	9	3,9
Італійська	4	5,7	2	0,1	—	—
Казахська	2	3,0	2	3,0	—	—
Китайська	1	0,5	1	0,1	1	0,3
Кримськотатарська	—	—	—	—	4	1,2
Латинська	6	5,0	3	3,1	2	0,4
Молдавська	8	34,0	8	34,0	20	3,1

Продовження таблиці 8

Німецька	50	112,8	42	96,2	48	213,7
Польська	26	21,4	19	19,6	22	9,5
Романська	—	—	—	—	1	1,0
Російська	4 002	11 064,1	3 387	9 798,2	3 215	10 277,0
Румунська	14	19,6	14	19,6	39	38,0
Русинська	2	1,4	1	1,0	1	10,1
Сербська	1	0,3	1	0,3	1	0,3
Словацька	2	0,2	2	0,2	3	0,4
Словенська	1	1,0	1	1,0	—	—
Старослов'янська (церковнослов'янська)	1	0,5	1	0,5	2	1,0
Турецька	1	0,2	1	0,2	1	0,2
Угорська	6	2,4	5	0,8	28	7,3
Українська	14 117	23 740,0	10 984	16 522,3	11 415	24 190,8
Французька	10	9,7	7	3,8	21	50,6
Чеська	10	5,6	10	5,6	—	—
Японська	1	0,1	1	0,1	4	1,2
Кількома мовами народів світу, у т. ч.: видання українською та іншими мовами	1 265	801,6	1 055	666,3	1 231	779,0

Статистика книг і брошур серед регіонів укотре підтверджує міцні позиції Києва як загальнонаціонального книговидавничого центру (табл. 9). На частку столиці припадає 33,2% (5473 друк. од.) загальної кількості назв і 38,9% (14 222,0 тис. пр.) загального тиражу, порівняно з аналогічним періодом минулого року кількість назв збільшилася на 444 друк. од., або на 8,8%, а тиражі — на 5431,8 тис. пр., або 61,8%. Настільки ж стабільно посідає друге місце за кількістю найменувань Харківська область, де випущено 4139 друк. од. тиражем 17 465,3 тис. пр., що становить 25,1% загальної кількості назв і 47,8% загального тиражу, порівняно з минулим роком кількість назв зросла на 33 друк. од. (0,8%), тиражі — на 3815,0 тис. пр. (27,9%). Відзначимо, що далеко не всі регіони виявили однакові темпи книгодрукування. У більшості областей його знижено як за назвами, так і за тиражами. Однак у Вінницькій області був відзначений приріст кількості видань та тиражу: за назвами — на 115 друк. од. (43,7%), за тиражами — на 49,5 тис. пр. (61%); у Луганській — на 34 друк. од. (261,5%), тиражі — на 8,0 тис. пр. (170,2%); Тернопільській — на 109 друк. од. (17,6%), тиражі — на 17,0 тис. пр. (1,3%); Черкаській — на 106 друк. од. (46,3%), тиражі — на 42,1 тис. пр. (47,9%) та в Чернігівській — на 78 друк. од. (38,8%), тиражі — на 28,7 тис. пр. (16,4%).

Зростання назв та зниження тиражів спостерігаємо в областях: Волинській — загальна кількість назв зросла на 11 друк. од. (7%), а от тиражі зменшилися на 8,4 тис. пр. (8,2%); Закарпатській — на 41 друк. од. (26,8%), тиражі скоротилися на 7,4 тис. пр. (9,7%); Івано-Франківській — на 2 друк. од. (1,1%), тиражі — на 37,5 тис. пр. (34,1%); Київській — на 23 друк. од. (35,9%), тиражі — на 77,5 тис. пр. (59,2%); Рівненській — на 26 друк. од. (16,8%), тиражі — на 0,3 тис. пр. (0,5%); Херсонській — на 33 друк. од. (18,5%), тиражі — на 0,7 тис. пр. (1,4%).

Зниження кількості назв та зростання тиражів зафіксовано: в Житомирській області — на 45 друк. од. (39,5%), а тиражі зросли на 16,3 тис. пр. (36,1%); Кіровоградській — на 20 друк. од. (13,3%), тиражі збільшилися на 6,1 тис. пр. (13,5%); Львівській — на 34 друк. од. (3%), тиражі — на 212,4 тис. пр. (23,6%); Полтавській — на 8 друк. од. (4%), тиражі — на 5,4 тис. пр. (11,5%); Хмельницькій — на 37 друк. од. (10,1%), тиражі — на 133,3 тис. пр. (92,8%); Чернівецькій — на 61 друк. од. (18,9%), тиражі — на 121,7 тис. пр. (80,7%).

Таблиця 9

Випуск видань за територіальною ознакою

Місце видання (республіка, область, місто)	2015		2015 (1 грудня)		2016 (1 грудня)	
	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.	Кількість видань, друк. од.	Тираж, тис. пр.
Усього, у т. ч.:	**19 958**	**36 409,8**	**15 868**	**27 497,9**	**16 497**	**36 528,2**
Вінницька	397	140,9	263	81,2	378	130,7
Волинська	215	126,8	157	102,4	168	94,0
Дніпропетровська	738	275,7	537	219,0	495	151,6
Донецька	297	737,8	249	582,2	246	154,4
Житомирська	225	90,7	114	45,1	69	61,4
Закарпатська	197	97,8	153	76,6	194	69,2
Запорізька	328	208,5	282	197,3	219	69,5
Івано-Франківська	273	166,2	177	110,0	179	72,5
Київська	93	229,8	64	130,9	87	53,4
Кіровоградська	174	56,8	150	45,1	130	51,2
Луганська	23	7,8	13	4,7	47	12,7
Львівська	1 389	1 161,3	1 130	900,3	1 096	1 112,7
Миколаївська	162	42,0	107	30,4	85	26,0
Одеська	804	261,2	682	211,5	625	178,5

Продовження таблиці 9

Полтавська	261	63,0	201	46,9	193	52,3
Рівненська	213	104,3	155	54,9	181	54,6
Сумська	503	458,9	384	337,0	350	272,2
Тернопільська	731	1 571,0	619	1 272,4	728	1 289,4
Харківська	4 730	15 290,5	4 106	13 650,3	4 139	17 465,3
Херсонська	226	63,6	178	51,8	211	51,1
Хмельницька	449	293,0	365	143,6	328	276,9
Черкаська	340	147,9	229	87,9	335	130,0
Чернівецька	367	162,9	323	150,8	262	272,5
Чернігівська	271	241,4	201	175,4	279	204,1
м. Київ	6 552	14 410,0	5 029	8 790,2	5 473	14 222,0

Реєстрація випущених у 2016 році видань завершується 31 січня 2017 року. Можна прогнозувати, що очікувана кількість надрукованих у ньому видань становитиме приблизно 21 500 назв книг і брошур загальним тиражем 48 млн пр., тобто 1,1 книги на одного мешканця України; очікувана кількість видань українською мовою — приблизно 15 000 назв загальним тиражем 31 млн пр., російською — 4500 назв загальним тиражем 12 млн пр.

Список використаної літератури

1. *Сенченко М.* Книга як засіб покращення іміджу України в умовах інформаційних війн // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 9. — С. 3—9.
2. *Друк* України (2015) : ст. зб. / уклад. С. Буряк. — Київ : Кн. палата України. — 124 с.
3. *Буряк С.* Поточна статистика випуску книг і брошур в Україні у 2015 році / С. Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 12. — С. 3—9.
4. *Буряк С.* Аналітичний огляд книговидавничої діяльності за підсумками 2015 року / С. Буряк // Вісник Книжкової палати. — 2016. — № 4. — С. 9—17.

Проанализировано состояние украинского книгоиздания по состоянию на 1 декабря 2016 года согласно ассортименту издательской продукции, ее языкового и территориального аспектов. Приведены статистические данные по выпуску книг и брошюр отечественных издательств разных форм собственности, в том числе сферы управления Госкомтелерадио.

State of Ukranian bookpublising as of 1 december 2016 is analyzed accordingly to assortiment of publish products, lingual and territorial actives. Production statistics of books manufactured by largest national publish houses with different types of property form (including administration sphere of the State Committee in Television and Radio-broadcasting) are illustrated.

Надійшла до редакції 12 грудня 2016 року

УДК 002.2:929](477)"2005/2009"(083.41)

Анастасія Зелінська,
аспірант кафедри видавничої справи і редагування
Інституту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка

Ринок української біографічної книги в 2005—2009 рр.: основні статистичні показники

У статті здійснено аналіз статистичних показників репертуару українських видавництв, що у період 2005—2009 рр. видавали книги нон-фікшн (на матеріалі біографічних видань). За результатами аналізу визначено основні суб'єктно-об'єктні показники українських книг нон-фікшн цього періоду.

Ключові слова: *книга нон-фікшн, біографічні видання, суб'єкти та об'єкти видавничого ринку.*

Актуальність дослідження. Видавничий ринок, як і будь-який інший, характеризується певними об'єктами та суб'єктами. На думку В. Теремка, видавничий ринок — це сукупність економічних відносин між суб'єктами видавничої справи щодо купівлі-продажу авторських прав, видавничої продукції, послуг з її підготовки, виготовлення, просування тощо. Його суб'єктами є автор, видавництво, поліграфічні, книгорозповсюджувальні підприємства, агенції, що спеціалізуються на купівлі-продажу авторських прав, редакційні підрозділи, дизайн-центри тощо, а також споживачі їхньої продукції та послуг [1, с. 28]. Об'єктами видавничого ринку є фінансові ресурси, які вкладаються у видавничий процес, та власне книга.

Сьогодні надзвичайно важливий моніторинг процесів, що відбуваються із суб'єктами та об'єктами на видавничому ринку, проте виконати це завдання доволі складно. Як зауважив президент Української асоціації видавців та книгорозповсюджувачів О. Афонін у звіті про результати дослідження видавничого ринку в Україні, "протягом двадцяти одного року існування незалежної держави Україна системні дослідження його стану на загальнодержавному рівні жодного разу не проводились" [2]. Точних даних про кількісні параметри немає, проте автор статті прагне зробити власний внесок у дослідження цієї царини, простеживши історію формування сучасного ринку книг нон-фікшн крізь призму статистичного опрацювання даних про біографістику, видану впродовж 2005—2009 рр. в Україні.

© Зелінська А., 2016